

Pave Benedikt XVI's budskab til den 45. Verdensdag for Fred¹ den 1. januar 2012

”At uddanne unge til retfærdighed og fred”

1. BEGYNDELSEN PÅ ET NYT ÅR, Guds gave til menneskeheden, får mig til med stor tillid og hengivenhed at sende en særlig hilsen til alle om at den kommende tid må blive præget af retfærdighed og fred.

Hvilke forventninger skal vi gå ind i det nye år med? Vi finder et smukt billede i Salme 130, hvor salmisten siger, at de troende længes efter Herren *”mere end vægterne på morgen”* (vers 6). De længes fulde af håb efter Ham, fordi de ved Han bringer lys, nåde og frelse. Denne længsel fødtes i Det udvalgte Folk, som erfarede, at Gud lærte dem at se verden i dens sandhed og ikke lade sig overvælde af trængsler. Jeg opmuntrer jer til at se år 2012 med samme tillidsfulde holdning. Det er rigtigt, at det netop afsluttede år har budt på en voksende følelse af frustration over krisen, der ligger som en trussel hen over samfundet, arbejdslivet og økonomien – en krise, hvis rødder primært har kulturelle og antropologiske grunde. En skygge, der synes at formørke vor tid og forhindre os i klart at se dagens lys.

Trods denne skygge længes menneskets hjerte fortsat mod daggryet jf. salmistens ord. Fordi denne forventning er særlig udtalt og stærk hos unge mennesker, retter mine tanker sig mod dem og det bidrag, de kan og skal gøre for samfundet. Jeg ønsker derfor at dedikere budskabet for den 45. Verdensdag for Fred til temaet *”At uddanne unge i retfærdighed og fred”* ud fra overbevisningen om, at unge med deres entusiasme og idealisme kan bibringe verden nyt håb.

Mit budskab retter sig også mod forældrene, familierne og alle, der arbejder med uddannelse og dannelse, mod ledere indenfor områderne af det religiøse, sociale, politiske, økonomiske og kulturelle liv og i medierne. Det er ikke blot nyttigt at rette opmærksomheden mod de unge og deres bekymringer, at lytte til dem og værdsætte dem. Det er også en vigtig samfundsopgave at opbygge en fremtid på retfærdighed og fred.

Det er en opgave at fortælle de unge, at de bør værdsætte livets positive værdier og i dem vække ønsket om at tjene Gud. Det er en opgave, der berører os alle personligt.

De bekymringer, mange unge over hele verden har udtrykt i den senere tid, viser, at de ønsker at se på fremtiden med et fast håb. I disse tider ængstes de over mange ting; de ønsker en uddannelse, som gør dem i stand til at møde virkelighedens udfordringer; de ser vanskelighederne ved at stifte familie og finde varig beskæftigelse; de spekulerer over hvordan de gennem det politiske, kulturelle og økonomiske liv kan bidrage med et opbygge et mere menneskeligt og broderligt samfund.

¹ Oversat og redigeret af Niels Messerschmidt

Det er vigtigt, at alle samfundslag giver denne bekymring og dens underliggende idealisme den fornødne opmærksomhed. Kirken ser håbefuldt og tillidsfuldt på de unge; den opfordrer dem til at søge sandheden, forsvare det fælles gode, åbne sig mod verden og være villige til at se de ”nye ting” (Es 42,9; 48,6).

Undervisere

2. Uddannelse er det mest spændende og udfordrende eventyr i livet. Uddannelse (der kommer af det latinske ord *educere*) betyder at føre unge mennesker ud over dem selv og præsentere dem for en virkelighed, hvis fylde fører til vækst. Denne proces næres ved mødet af to friheder, de voksnes og de unges. Dette maner til ansvarlighed dels hos eleverne om at være åbne for at lære mere om virkeligheden, dels hos underviserne om at være villige til at lære fra sig. Derfor har vi mere end nogensinde brug for autentiske vidner og ikke blot folk, der kan viderebringe regler og fakta. Vi behøver vidner, der – fordi deres liv er så meget rigere – kan se længere end de andre. Sådanne personer lever selv det liv, de tilbyder andre.

Hvor finder en sand oplæring i fred og retfærdighed sted? Først og fremmest i familien, fordi forældrene er de første undervisere. Familien er samfundets primære celle. ”Det er i familien at børnene lærer om menneskelige og kristne værdier, som danner grundlaget for en befordrende og fredelig sameksistens. Det er i familien at de lærer om solidaritet på tværs af generationerne, om respekten for regler, om tilgivelse og hvordan man bør modtage andre”². Familien er livets første skole, hvor vi oplæres i retfærdighed og fred. Vi lever i en verden, hvor familierne og selve livet er under pres og ikke sjældent bliver fragmenteret. Arbejdsvilkår, der ofte er uforenlige med familiemæssige forpligtelser, bekymringer om fremtiden, livets hektiske tempo, behovet for at flytte regelmæssigt for at sikre sig et tilstrækkeligt udkomme, for ikke at tale om ren overlevelse – alt dette gør det svært at sikre, at børn modtager en af de mest værdifulde skatte; deres forældres nærvær. Dette nærvær muliggør en dybere udveksling af livserfaringer og holdninger – hvilket kun er muligt, når man er sammen. Måtte forældrene gennem deres eget eksempel opmuntre børnene til at have tillid især til Gud, den eneste kilde til ægte retfærdighed og fred.

Jeg vil også gerne sige et ord til lederne af uddannelsesinstitutionerne: De har et stort ansvar for at det enkelte menneske altid bliver respekteret og værdsat. De bør også bekymre sig om at give alle unge mennesker mulighed for at opdage deres kald og hjælpe dem med at udvikle deres talenter. Måtte de også forsikre familierne om, at deres børn har mulighed for at få en uddannelse, der ikke strider mod deres samvittighed og religiøse principper.

Jeg bønfaller de politiske ledere om konkret at støtte familierne og uddannelsesinstitutionerne i deres opgave og forpligtelse til at undervise. Forældrene bør aldrig mangle den fornødne støtte til denne opgave. Politikerne bør sikre, at ingen nægtes adgang til uddannelse og at familier frit kan vælge de uddannelsesstrukturer, de finder mest velegnede til deres børn. De bør også føle en pligt til at genforene de familier, der er blevet adskilte for at kunne tjene til livets ophold. Måtte politikerne give de unge et transparent billede af politik som en reel tjeneste til gavn for alle.

Jeg vil også appellere til medieverden om at bidrage med uddannelse. I dag spiller massemedierne en særlig rolle. De informerer ikke kun, men er også med til at forme deres publikums sind. Derfor kan de yde et væsentligt bidrag til undervisningen af de unge. Man bør ikke glemme, at der er ganske tætte bånd mellem undervisning og kommunikation. Uddannelse og undervisning foregår via kommunikation, der – på godt og ondt – former personens karakter.

² Benedikt XVI, *tale til embedsmænd fra Lazio og Rom* (14. januar 2011): *L'Osservatore Romano*, 15. januar 2011, p. 7.

Unge må også selv have modet til at leve efter de samme høje standarder, som de opstiller for andre. Her har de et stort ansvar. Måtte de unge finde styrke i at bruge deres frihed på en god og fornuftig måde. De har også et ansvar for deres egen uddannelse, herunder oplæringen i retfærdighed og fred!

Uddannelse i sandhed og frihed

3. Hellige Augustin spurgte engang: ”Quid enim fortius desiderat anima quam veritatem?” – Hvad ønsker mennesket sig mere dybtfølt end sandhed?³ Samfundets menneskelige ansigt afhænger i høj grad af uddannelsens bidrag til at holde dette ukuelige spørgsmål i live. Uddannelse handler jo om dannelsen af hele personen, også den moralske og åndelige dimension, og den fokuserer på menneskets endemål og at bidrage til samfundets gode. For at kunne uddanne sig i sandhed er det derfor især nødvendigt at vide, hvem mennesket er for at kende dets sande natur. I en kontemplation over verden reflekterer salmisten: ”Når jeg ser din himmel, dine fingres værk, månen og stjernerne, som du satte der, hvad er da et menneske, at du husker på det, et menneskebarn, at du tager dig af det?” (Sl 8,4-5). Det grundlæggende spørgsmål må stilles: hvem er mennesket? Mennesket er et væsen, som i dets hjerte tørster efter det uendelige, tørster efter sandhed – ikke en stykvis sandhed, men en sandhed, der kan forklare livets mening – fordi mennesket er skabt i Guds billede. Taknemmelighed over livets uvurderlige gave leder derfor mennesket til opdagelsen af sit eget dybe værd og sin ukrænkelighed. Det første skridt i uddannelse er derfor at lære mennesket at erfare Skaberens billede i én selv og i andre, at nære dyb respekt for ethvert menneske og hjælpe andre med at leve et liv i overensstemmelse med dette. Vi må aldrig glemme at ”ægte menneskelig udvikling omfatter personen i alle dets aspekter”⁴, herunder den transcendent dimension, og at mennesket aldrig må ofres til fordel for et bestemt gode, uanset om det drejer sig om økonomiske eller sociale, individuelle eller kollektive grunde.

Kun i relation til Gud har mennesket mulighed for at forstå betydningen af menneskelig frihed. Det er en opgave for undervisningen at forme mennesket i ægte frihed. Der er ikke tale om fraværet af tvang, den frie viljes overherredømme eller selvets enevælde. Når mennesket ser sig selv som noget absolut og ikke afhængigt af noget andet eller andre og at det kan gøre lige hvad det vil, ender det med at være i modstrid med sit væsens sandhed og derfor mister det sin frihed. Mennesket er derimod et væsen, som lever i relation med andre og især med Gud. Ægte frihed kan aldrig opnås udenom Gud.

Frihed er dyrebar men også skrøbelig; den kan misforstås og misbruges. ”En særlig lumsk hindring for uddannelse er i dag den omsiggribende relativisme i vores samfund og kultur; en relativisme, der ikke anerkender at noget er endegyldigt, og som sætter selvet med sit begær som sit højeste kriterium. Under dække af frihed bliver dette til et fængsel for enhver, fordi det adskiller folk fra hinanden og låser dem fast til deres eget selv. Med en sådan relativisme er sand uddannelse derfor ikke mulig uden sandhedens lys. Før eller siden vil alle være dømt til at tvivle på det gode i deres eget liv og de relationer, som det består af samt nytten af ens egen vilje til at opbygge noget i fællesskab sammen med andre”⁵.

For at kunne udøve sin frihed er mennesket derfor nødt til at bevæge sig udover den relativistiske horisont og lære at kende sandheden om sig selv og sandheden om godt og ondt. Dybt i dets samvittighed opdager mennesket en lov, det ikke har påført sig selv men som det må adlyde. Samvittighe-

³ *Kommentar til Johannesevangeliet*, 26, 5.

⁴ Benedikt XVI, encyklikaen *Caritas in Veritate* (29. juni 2009), 11: AAS 101 (2009), 648; jf. Paul VI, encyklikaen *Populorum Progressio* (26. marts 1967), 14: AAS 59 (1967), 264.

⁵ Benedikt XVI, *tale til åbningen af bispemødet i basilikaen Skt. Johannes af Lateran* (6. juni 2005): AAS 97 (2005), 816.

dens stemme kalder mennesket til at elske, gøre det gode og undgå det onde, og at tage ansvar for sine handlinger⁶. Derfor er opøvelse i frihed tæt knyttet til den naturlige morallov, der er universel og udtrykker ethvert menneskes værdighed og danner grundlaget for menneskerettigheder og -pligter. Og som konsekvens heraf også udgør fundamentet for en retfærdig og fredelig sameksistens.

Den rette brug af frihed er derfor afgørende til fremme af retfærdighed og fred, som fordrer respekt for én selv og andre, også de anderledes. Denne holdning fostrer de elementer uden hvilken fred og retfærdighed blot er tomme ord uden indhold. Gensidig tillid, evnen til at bevare en befordrende dialog, muligheden for tilgivelse (som man selv altid ønsker at modtage, men selv har svært ved at give); gensidig kærlighed, medfølelse over for de svageste og offervillighed.

Uddannelse i retfærdighed

4. Trods alle gode intentioner er menneskets værd, dets værdighed og menneskerettigheder i vor verden alvorligt truet af en udbredt tendens til kun at gøre brug af kriterier som nytteværdi, profit og materielle goder. Derfor er det vigtigt, at man ikke løsriver begrebet 'retfærdighed' fra dets transcendent rødder. Retfærdighed er ikke bare en menneskelig konvention, fordi retfærdighed i sidste ende ikke afgøres af naturretten, men af det menneskelige væsens dybe identitet. Det er denne helhedsopfattelse af mennesket, som redder os fra at falde ind i en kontraktmæssig opfattelse af retfærdighed og som gør os i stand til at lokalisere den inden for solidaritetens og kærlighedens område⁷.

Vi kan ikke se bort fra den kendsgerning, at visse moderne kulturstrømninger, som bygger på rationelle og individualistiske økonomiske principper, har afskåret retfærdighedsbegrebet fra dets transcendent rødder og har løsrevet den fra barmhjertighed og solidaritet: "Den 'jordiske by' næres ikke kun gennem sit netværk af rettigheder og pligter, men i endnu højere grad og mere grundlæggende gennem taknemmelighed, nåde og fællesskab. Barmhjertighed udtrykker altid Guds kærlighed i de menneskelige relationer og den giver teologisk og frelsende værdi til alle begrundelser for retfærdighed i verden"⁸.

"*Salige er de, som hungrer og tørster efter retfærdighed, for de skal mættes*" (Matt 5,6). De skal mættes, fordi de hungrer og tørster efter de rette relationer til Gud, til sig selv, sine brødre og søstre og hele skaberværket.

Uddannelse i fred

5. "Fred er ikke bare fraværet af krig, og den begrænser sig ikke til en opretholdelse af magtbalancen mellem fjender. Fred kan ikke opnås i verden uden at man beskytter de personlige goder, den frie dialog mellem mennesker, respekten for menneskers og folkeslags værdighed, og broderskabets utrættelige gerning"⁹. Som kristne tror vi at Kristus er vor sande fred: i Ham og ved hans kors har Gud forsonet sig med verden og nedbrudt de mure, der adskiller os fra hinanden (jf. Ef 2, 14-18). I Ham findes der kun én familie, forenet i kærlighed.

Fred er imidlertid ikke blot en gave, vi skal modtage. Det er også en opgave. For at kunne kaldes sande fredsstiftere må vi uddanne os i medfølelse, solidaritet, samarbejde og broderskab; vi må som aktive samfundsborgere øge opmærksomheden på nationale og internationale spørgsmål og prioriteringen af reelle mekanismer til omfordeling af rigdom samt fremme vækst og samarbejde omkring

⁶ Jf. *Gaudium et Spes*, 16.

⁷ Jf. Benedikt XVI, *tale til den tyske Bundestag* (Berlin, 22. september 2011): *L'Osservatore Romano*, 24. september 2011, pp. 6-7.

⁸ ID., encyklikaen *Caritas in Veritate*, 6 (29. juni 2009), 6: AAS 101 (2009), 644-645.

⁹ *Den katolske Kirkes Katekismus*, nr. 2304.

udvikling og konfliktløsning. ”Salige er de, som stifter fred, for de skal kaldes Guds børn” (Matt 5,9).

Fred med alle er frugten af retfærdighed for alle. Derfor kan ingen skulke fra den vigtige opgave at fremme retfærdigheden ud fra sine egne kompetence- og ansvarsområder. Jeg vil særligt opfordre de unge, som brænder så stærkt for idealer, til at være tålmodige og vedholdende i deres stræben efter retfærdighed og fred, til at opdyrke smagen efter det sande og det retfærdige, også når det medfører selvopofrelse og at man går imod strømmen.

At løfte sit blik mod Gud

6. Inden vi påtager os den vanskelige opgave at vandre ad retfærdighedens og fredens stier, kan vi være fristet til at spørge med salmistens ord; ”Jeg løfter mine øjne mod bjergene, hvorfra kommer min hjælp?” (Sl 121,1).

Til alle og især de unge vil jeg sige eftertrykkeligt: ”Det er ikke ideologierne, der redder verden. Det gør kun en tilbagevenden til den levende Gud, vor Skaber, garant for vor frihed og det virkelig gode og sande ... en ubetinget tilbagevenden til Gud, sandhedens mål og samtidig evig kærlighed. Og hvad andet end kærligheden vil nogensinde kunne redde os?”¹⁰. Kærligheden fryder sig over sandheden. Det er den kraft, der sætter os i stand til at sige ’ja’ til sandhed, til retfærdighed, til fred, fordi den bærer alt, tror alt, håber alt og udholder alt (jf. 1 Kor 13,1-13).

Kære unge. I er en kostbar gave for samfundet. Mist aldrig modet på grund af vanskeligheder og lad jer aldrig besnære af falske løsninger, der ofte synes at være den nemmeste måde at overvinde problemerne på. Vær ikke bange for at gøre en indsats, arbejde hårdt og yde ofre, og vælg de veje, der kræver troskab og standhaftighed, ydmyghed og dedikation. Vær tillidsfulde i jeres ungdom og dets dybe længsler efter lykke, sandhed, skønhed og sand kærlighed! Udlev til fulde denne tid i jeres liv, som er så rig og fuld af entusiasme.

Vær klar over, at I selv er et eksempel og inspiration for de voksne; og endnu mere, når I prøver at overvinde uretfærdighed og korrupsion i bestræbelserne på at opbygge en bedre fremtid. Vær bevidste om jeres potentialer. Bliv aldrig selvcentrerede men arbejd for en bedre fremtid for alle. I er aldrig alene. Kirken stoler på jer, følger og opmuntrer jer og ønsker at give jer sin mest kostbare gave: muligheden for at løfte blikket mod Gud og at møde Jesus Kristus, som selv er retfærdighed og fred.

Til alle I mænd og kvinder over hele verden, som tager fredens sag til jeres hjerte: Fred er ikke en allerede opnået velsignelse. Den er snarere et mål, vi alle må stræbe efter. Lad os se mere håbefuldt på fremtiden. Lad os opmuntre hinanden på vor vej. Lad os samarbejde om at give verden et mere menneskeligt og broderligt ansigt. Lad os samme føle et ansvar for de nuværende og kommende generationer, især med at uddanne dem til at blive fredens folk og dens brobyggere. Til slut vil jeg gerne appellere til alle: Lad os samle vore åndelige, moralske og materielle ressourcer til den store opgave at ”uddanne unge mennesker i retfærdighed og fred”.

Vatikanet, den 8. december 2011

¹⁰ Benedikt XVI, tale til ungdomsvigilie (Køln, 20. august 2005): AAS 97 (2005), 885-886.